

SELETUSKIRI

„Riigi õigusabi osutamise eest makstava tasu arvestamise alused, maksmise kord ja tasumäärad ning riigi õigusabi osutamisega kaasnevate kulude hüvitamise ulatus ja kord“, mis on kinnitatud Eesti Advokatuuri juhatuse 15. detsembri 2009. a otsusega, Eesti Advokatuuri juhatuse 18. juuni 2013. a otsusega vastuvõetud muudatuste kohta.

1. Sissejuhatus

„Riigi õigusabi osutamise eest makstava tasu arvestamise alused, maksmise kord ja tasumäärad ning riigi õigusabi osutamisega kaasnevate kulude hüvitamise ulatus ja kord“ (edaspidi *tasude ja kulude kord*) sätestab riigi õigusabi osutamise eest makstavad tasumäärad ja kulude hüvitamise ulatuse.

2. Korra muutmise õiguslik alus ja eesmärk

Korda muudetakse riigi õigusabi seaduse (RT I 2004, 56, 403) § 21 lõike 3 alusel, mille kohaselt riigi õigusabi osutamise eest makstava tasu arvestamise alused, maksmise korra ja tasumäärad ning riigi õigusabi osutamisega kaasnevate kulude hüvitamise ulatuse ja korra kehtestab advokatuuri juhatus igaks eelarveaastaks, arvestades riigieelarvest selleks eraldatud vahendite suurust ja riigi õigusabi eeldatavat mahtu. Advokatuuri juhatus võib eelarveaasta kestel riigi õigusabi eest makstava tasu arvestamise aluseid, maksmise korda ja tasumäärasid ning kulude hüvitamise ulatust ja korda muuta.

Riigi õigusabi tasumäärade muutmise peamiseks eesmärgiks on maksta advokaadile riigi õigusabi osutamise eest õiglasemat tasu, st tasustada riigi õigusabi osutamist senisest kõrgema määraga.

Advokatuuriseaduse § 64¹ lg 2 seab advokatuuri juhatusele kohustuse tagada riigi õigusabi katkematu korraldus ja osutamine ning riigi õigusabi mõistlik kättesaadavus. Tõhusa õigusabi puudumine võib olulisel määral takistada kõigi põhiseaduses sätestatud õiguste, vabaduste ja kohustuste rakendamist isikute poolt. Selleks, et oleks tagatud isikutele õigusteenuse õigeaegne ja piisav kättesaadavus, peab advokatuuri juhatus vajalikuks tõsta riigi õigusabi tasumäärasid, motiveerides seeläbi enam advokaate, ühtlasi ka rohkem noori advokaate, osutama õigusabi riigi õigusabi korras ning tagades advokaatidele riigi õigusabi osutamise eest turuhinnaga võrreldes senisest õiglasemat tasu. Käesolevate muudatusega ei saavutata tasude osas turuhinnaga konkureerivaid tunnihindasid, kuid advokatuuri juhatus jätkab võimaluste otsimist tagamaks advokaatide kõrgem motiveeritus tegeleda riigi õigusabi osutamisega, mille üheks eeltingimuseks on senisest kõrgemad tasumäärad.

Advokatuuri juhatus on muudatusi tehes kohustatud silmas pidama riigieelarvest selleks eraldatud vahendite suurust ja riigi õigusabi eeldatavat mahtu, kehtestades tasumäärad ja kulude hüvitamise ulatuse arvestusega, et riigi õigusabi oleks tagatud 2013. aasta eelarveaasta lõpuni.

3. Tasu arvestamise alused ja tasumäärad

3.1. Tasu õigusabi osutamise eest

Tasude ja kulude korra muutmisel on läbivalt lähtutud printsipiist, et tasu arvestamise määraks oleks 20 eurot iga poole tunni kohta (senise 18 euro asemel). Lähtudes tasumäärast 20 eurot iga poole tunni kohta, on korrigeeritud ka vastavalt maksimummäärasid.

Käesoleval hetkel on riigi õigusabi osutavate advokaatide keskmine vanus 50-60 eluaastat. Advokatuuri juhatus on seisukohal, et tagada riigi õigusabi osutamise jätkusuutlikkus, on vaja tuua süsteemi oluliselt rohkem noori advokaate. Juhatus leiab, et üks võimalik konkreetne meede on tasustada riigi õigusabi osutamist senisest kõrgema määraga. Samuti kaalub advokatuuri juhatus noorte advokaatide efektiivsemaks kaasamiseks näha ette noore riigi õigusabi osutava advokaadi juhendajale asjakohase tasu maksmine.

3.2. Tasu õigusabi osutamise eest halduskohtumenetluses ja haldusmenetluses

Halduskohtumenetluses ja haldusmenetluses on lähtunud printsiibist, et tasu arvestamise määraks oleks 30 eurot iga poole tunni kohta (senise 18 euro asemel). Haldusasjades ega ka halduskohtumenetluses ei kohaldata maksimumpiiranguid.

Advokatuuri juhatus peab vajalikuks senisest olulisemalt tõsta tasumäärasid halduskohtumenetluses ja haldusmenetluses riigi õigusabi osutamise eest. Eelnimetatud menetluste piirmäärade oluline suurendamine võrreldes teiste menetlusliikidega on tingitud asjaolust, et haldusmenetluses ja halduskohtumenetluses on käesolevate muudatuste vastuvõtmise ajal riigi õigusabi valmis osutama üle terve Eesti kokku vaid 3 advokaati. Advokatuuri juhatus on seisukohal, et nimetatud advokaatide arvuga ei ole võimalik tagada riigi õigusabi tõhusat ja katkematut osutamist haldusasjades.

Lisaks näitab praktika, et advokatuuril ei õnnestu tavapärasel korral leida riigi õigusabi osutavat advokaati haldusmenetluses ja halduskohtumenetluses hetkel kehtivas tasude ja kulude korras sätestatud tasu eest. Haldusmenetluses on advokaadi määramine olnud viimastel kuudel (aprill-mai 2013) valdavas osas võimalik vaid rakendades tasude ja kulude korras sätestatud riigi õigusabi tasule lisakoeffitsienti 1,5.

Haldusasjade esindamiseks advokaadi leidmine riigi õigusabi korras muudab keeruliseks ka asjaolu, et advokaat peab üldjuhul järgima halduskohtumenetluses kehtivaid lühikesi kaebetähtaegu mistõttu ei või mingil juhul viibida advokaadi määramine ning see omakorda tõstab advokaatide koormust.

Lisaks eeltoodule on Eesti Advokatuuri poole asjakohase kriitikaga pöördunud Tallinna Halduskohtu esimees Villem Lapimaa. Pöördumises märgib V. Lapimaa, et Tallinna Halduskohus seisab pikemat aega silmitsi olukorraga, kus haldusasjade esindamiseks, riigi õigusabi korras, on raske leida advokaati. Lahendusena märgib V. Lapimaa tasumäärade olulist tõstmist haldusasjades esindamiseks, mis aitaks lahendada esindaja leidmise probleemi ja ühtlasi tõsta esinduse kvaliteeti.

Ülevaade riigi õigusabi tasumääradest sisaldub tabeli kujul käesoleva seletuskirja lisa 1.

4. Korra jõustumine

Kord jõustub 1. septembril 2013. a.

Tallinnas, 13. juuni 2013. a.

Lisa 1

Riigi õigusabi tasumäärad (ülevaatlik tabel)

Riigi õigusabi liik	Toiming	Kehtiv tasu kuni 31.08.2013 EUR	Kehtiv tasu kuni 31.08.2013 EUR	Tasu alates 01.09.2013 EUR	Tasu mitte rohkem kui alates 01.09.2013 EUR
1. Määratud kaitse kriminaalmenetluses	Kriminaalasja kohtueelses menetluses osalemine	18 / 0,5h	54 ühe menetlus-toimingu kohta	20 / 0,5h	60 ühe menetlus-toimingu kohta
	Kriminaalasja kohtulikuks üldmenetluseks või apellatsiooni-, kassatsiooni- ja teistmismenetluse ettevalmistamine	18 / 0,5h	216	20 / 0,5h	240
	Kriminaalasja kohtulikuks lihtmenetluseks, v.a kokkuleppemenetlus eks ettevalmistamine	18 / 0,5h	72	20 / 0,5h	80
	Kriminaalasja kohtuliku üld- või lihtmenetluse istungil osalemine	18 / 0,5h		20 / 0,5h	
	Määruskaebuse esitamine	18 / 0,5h	108	20 / 0,5h	120
	Osalemine määruskaebuse läbivaatamisel	18 / 0,5h		20 / 0,5h	
	Kohtulahendi täitmisel tekkinud küsimuste lahendamise seotud taotluste esitamine	18 / 0,5h	108	20 / 0,5h	120
	Kohtulahendi täitmisel tekkinud küsimuste lahendamisel kohtus osalemine	18 / 0,5h		20 / 0,5h	
	2. Kannatanu või tsiviilkostja esindamine	Kriminaalasja kohtueelses menetluses	18 / 0,5h	54 ühe menetlus-toimingu kohta	20 / 0,5h

kriminaalasja kohtueelses menetluses ja kohtus	osalemine				
	Kriminaalasja kohtulikuks üldmenetluseks ettevalmistamine	18 / 0,5h	216	20 / 0,5h	240
	Kriminaalasja kohtulikuks lihtmenetluseks ettevalmistamine	18 / 0,5h	72	20 / 0,5h	80
	Kriminaalasja kohtuliku üld- või lihtmenetluse istungil osalemine	18 / 0,5h		20 / 0,5h	
3. Isiku kaitsmine väärteoasja kohtuvälises menetluses ja kohtus	Väärteoasja kohtuvälises menetluses osalemine	18 / 0,5h	54 ühe menetlus-toimingu kohta	20 / 0,5h	60 ühe menetlus-toimingu kohta
	Väärteoasja kohtulikuks menetluseks ettevalmistamine	18 / 0,5h	216	20 / 0,5h	240
	Väärteoasja kohtulikus menetluses osalemine	18 / 0,5h		20 / 0,5h	
4. Isiku esindamine tsiviilasja kohtuvälises menetluses ja kohtus	Tsiviilasja kohtuvälise menetlus	18 / 0,5h	144, õigusabi ülekandumisel 36	20 / 0,5h	160, õigusabi ülekandumisel 40
	Tsiviilasja kohtulikuks menetluseks ettevalmistamine	18 / 0,5h	Hagita asjades üldjuhul 180, õigusabi ülekandumisel 72; hagimenetluses ja hagita hooldusõiguse asjades 360, õigusabi ülekandumisel 252	20 / 0,5h	Hagita asjades üldjuhul 200, õigusabi ülekandumisel 80; hagimenetluses ja hagita hooldusõiguse asjades 400, õigusabi ülekandumisel 280
	Tsiviilasja kohtulikus menetluses osalemine	18 / 0,5h		20 / 0,5h	
5. Isiku esindamine halduskohtumenetluses	Halduskohtumenetluses kohtulikuks menetluseks ettevalmistamine	18 / 0,5h		30 / 0,5h	
	Halduskohtumenetluses osalemine	18 / 0,5h		30 / 0,5h	

	ses kohtulikus menetluses osalemine				
6. Isiku esindamine haldusmenetluses	Riigi õigusabi haldusmenetluses	18 / 0,5h		30 / 0,5h	
7. Isiku esindamine täitemenetluses	Riigi õigusabi täitemenetluses	18 / 0,5h		20 / 0,5h	
8. Õigusdokumendi koostamine	Õigusdokumendi koostamine, isiku õigusnõustamine või	18 / 0,5h	108	20 / 0,5h	120
9. Isiku muu õigusnõustamine või muu esindamine	muu esindamise teel riigi õigusabi osutamine	18 / 0,5h	108	20 / 0,5h	120
10. Isiku esindamine teistmismenetluses	Riigi õigusabi teistmismenetluses	18 / 0,5h		20 / 0,5h	

Tallinnas, 13. juunil 2013. a.